

PM 2014:101 RVI (Dnr 001-488/2014)

Naturvårdsverkets regeringsuppdrag med förslag till nya etappmål

Remiss från Miljödepartementet

Remisstid den 30 juni 2014

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Naturvårdsverkets regeringsuppdrag med förslag till
nya etappmål” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för år 2013 i uppdrag att ta fram förslag till nya etappmål i miljömålssystemet. De föreslagna etappmålen ska åtföljas av förslag till åtgärder och styrmedel samt förslag på hur de kan följas upp. I uppdraget ingår att redovisa konsekvensanalyser och analyser av förslagets kostnadseffektivitet.

Uppdraget avsåg att ta fram etappmål inom fyra olika områden. Etappmålen innehåller även förslag till åtgärder, styrmedel och uppföljning. Naturvårdsverket har gjort bedömningen att det är lämpligt att föreslå ytterligare ett etappmål, om textilier och textilavfall, varför rapporten innehåller följande fem etappmål:

- ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall, Å&M
- minskat matavfall
- textil och textilavfall
- efterbehandling av förorenade områden, EBH
- exponering för kadmium via livsmedel

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontoret stödjer i stort ambitionshöjningarna men konstaterar att etappmålen genomförande i väsentliga delar är avhängigt lagstiftning och finansiering som idag saknas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att de viktigaste styrmedlen för att minska mängden avfall och nå ett bättre resursutnyttjande av avfallet är lättillgängliga insamlingssystem, ekonomisk lönsamhet i att göra rätt och ett tydligt regelverk som

styr hanteringen åt rätt håll. Nämnden anser att ansvaret för insamling av producent-ansvarsavfall (förpackningar) från hushåll bör ligga på kommunerna. Nämnden anser vidare att Naturvårdsverkets utredningar och förslag till åtgärder och styrmedel genomgående är bra och framför därutöver specifika synpunkter på de olika delområdena.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att Naturvårdsverkets utredningar och förslag till åtgärder och styrmedel genomgående är bra. Nämnden framför därutöver specifika synpunkter på de olika delområdena, bland annat att det ska finnas lättillgängliga system för fler fraktioner, krav på godkända insamlingssystem även för el-avfall samt skarpare styrmedel för verksamheter avseende livsmedelshanteringen.

Mina synpunkter

Naturvårdsverkets redovisning innehåller en rad intressanta förslag till åtgärder och styrmedel som förtjänar att studeras vidare i syfte att underlätta möjligheterna att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Det är glädjande att kunna konstatera att flera av förslagen ligger i linje med stadens redan befintliga styrdokument, åtgärdsprogram och tillsynsarbete. Av redovisningens förslag vill jag i linje med miljö- och hälsoskyddsnämndens och trafik- och renhållningsnämndens respektive tjänsteutlåtanden särskilt lyfta fram ambitionen att säkerställa fungerande, logiska och lättillgängliga insamlingssystem, vilket också inbegriper insamling i materialströmmar.

Jag välkomnar också ambitionshöjningen i förslagen om efterbehandling av förorenade områden. Jag vill dock i detta sammanhang med bestämdhet avvisa den del i utredningen där resonemang förs om att flytta nuvarande tillsynsansvar från kommunen till länsstyrelsen. Ett sådant förslag kan möjligen vara relevant i en mindre kommun, men i Stockholm har sådan kompetens och kunskap upparbetats som också fungerar som stöd i stadens exploateringsarbete. Likaså vill jag upprepa stadsledningskontorets slutsats att de beräknade nivåerna för statlig finansiering av åtgärder mot markföroreningar behöver öka markant för att målen ska nås.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Naturvårdsverkets regeringsuppdrag med förslag till nya etappmål” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 4 juni 2014

PER ANKERSJÖ

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen ”Naturvårdsverkets regeringsuppdrag med förslag på nya etappmål”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta
att som svar på remissen anförda följande

Det bör finnas etappmål för minskat avfall generellt, inte bara för matavfall. Naturvårdsverket har nyligen beslutat om ett nationellt program för förebyggande av avfall. Det bör backas upp av ett uttryckligt etappmål. Det ligger också i linje med EU:s avfallshierarki. Det bör vidare finnas ett etappmål för minskad avfallsförbränning samt för att avfallsförbränningskapaciteten inte ökas. Summan av ett antal privata och lokala beslut kan resultera i en kraftig utbyggnad av avfallsförbränningskapaciteten. Detta kan vara bra på kort sikt, men på längre sikt minskar det incitamenten att arbeta med avfallspolitiken högre upp i avfallshierarkin, både här i Sverige och i de länder vars avfall vi kommer att behöva importera för att ta utnyttja förbränningskapaciteten. Särskilt bör vi minska förbränningen av plast, matavfall och papper som inte återcirkulerats maximalt.

De viktigaste styrmedlen för att minska mängden avfall och nå ett bättre resursutnyttjande av avfallet är lättillgängliga insamlingssystem, ekonomisk lönsamhet att göra rätt och ett tydligt regelverk som styr hanteringen åt rätt håll. Ansvaret för insamling av producentansvarsavfall (förpackningar) från hushåll bör ligga på kommunerna. Det ger kommunen större rådighet att utforma insamlingen på ett för kommuninnevånarna användarvänligt och konsekvent sätt.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Vi tillstyrker borgarrådets förslag men anser utöver detta att delmålen i betydligt högre grad bör vara kvantitativa och att lagstiftningen ska användas i de fall detta visar sig nödvändigt.

Remissammanställning

Ärendet

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, tjugofyra etappmål och sexton miljökvalitetsmål. Etappmål finns för områdena klimat, luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald. Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in. Etappmålen bör vara ”ambitiösa men möjliga att nå”, de ska även vara tidsatta och uppföljningsbara så att det går att mäta hur miljöarbetet fortskrider.

Naturvårdsverket har fått regeringens uppdrag att ta fram förslag till nya etappmål som rör avfallsområdet. Syftet är att få till stånd en samhällsförändring som innebär att vi blir bättre på att ta hand om resurserna i avfallet, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Förslagen i korthet

Förslag till etappmål för ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall:

År 2020 tas materialet i avfallet från hushåll och verksamheter till vara så långt som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

- Minst 60 procent av avfallet från hushåll och motsvarande avfall från verksamheter förbereds för återanvändning eller materialåtervinns.
- Det är enkelt för hushåll och verksamheter att lämna produkter till återanvändning och avfall till förberedelse för återanvändning.
- Landsting och branscher med en betydande potential att bättre ta vara på materialet i avfallet har tagit fram branschspecifika avfallsmål.

Förslag till etappmål för minskad mängd matavfall:

Matavfallet ska till år 2020 minska med minst 20 %, jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen. Inom primärproduktionen ska det finnas en handlingsplan för minskat produktionssvinn senast år 2016.

Etappmål för textil och textilavfall:

År 2020 är kretsloppen för textilier så långt som möjligt resurseffektiva och fria från farliga ämnen.

- Senast år 2018 finns lättillgängliga insamlingssystem som säkrar att textilier i första hand återanvänds.
- År 2020 återanvänds 40 % av de textilier som satts på marknaden.
- År 2020 materialåtervinns 25 % av de textilier som satts på marknaden, i första hand till nya textilier.
- Senast år 2020 underlättas kretsloppet för textilier av att särskilt farliga ämnen och andra ämnen med oönskade egenskaper inte förekommer i nyproducerade textilier.

Etappmål för efterbehandling av förorenade områden:

- Minst 25 % av områdena med mycket stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.
- Minst 15 % av områdena med stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.
- Användningen av annan teknik än schaktning följt av deponering, utan föregående behandling av massorna, har ökat år 2020.

Etappmål för exponering för kadmium via livsmedel:

Senast år 2018 är styrmedel beslutade som minskar befolkningens exponering för kadmium via livsmedel.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 maj 2014 har i huvudsak följande lydelse.

För att underlätta möjligheterna att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen fastställer regeringen etappmål inom prioriterade områden. Etappmålen ska styra och ge tydliga steg på vägen mot de samhällsförändringar som behövs för att nå målen. Idag finns 19 etappmål och i detta regeringsuppdrag redovisas förslag på 5 nya etappmål.

Förslagen som redovisas bedöms ha betydelse för möjligheten att nå 13 av totalt 16 miljökvalitetsmål.

Stadsledningskontoret konstaterar att ambitionshöjningarna som de nya etappmålen innebär i vissa stycken påverkar det kommunala kompetensområdet. Därtill noterar stadsledningskontoret att förslagen i delar, dels är ofinansierade och dels, kräver ny lagstiftning för att kunna genomföras.

Ur *ansvarssynpunkt* berörs staden i mycket begränsad omfattning av etappmålen om kadmium och minskat matsvinn, varför dessa inte kommenteras med mer än att stadsledningskontoret stödjer förslag och slutsatser samt konstaterar att dessa är i linje med stadens egna styrdokument, åtgärdsprogram och tillsynsarbete.

Vad gäller etappmålen om avfallsåtervinning och särskilt delen om förberedelse för återanvändning konstaterar stadsledningskontoret att målet stöds av kretsloppstanken och kommer att påverka hur staden arbetar vid återvinningscentralerna. Avfall som lämnas till återvinningscentraler, men som genom kontroll, sortering eller rengöring gör att produkten kan återanvändas kommer att kräva att exempelvis frivilligorganisationer, eller andra ges tillträde till kommunala återvinningscentraler. Detta eftersom kontoret anser det tveksamt om det är en kommunal uppgift att bedriva en andrahandsmarknad med exempelvis textilier och andra produkter. Stadsledningskontoret vill understryka att finansiering av ökad textilåtervinning eller återanvändning måste bygga på producentansvarets grund.

Samtidigt konstaterar stadsledningskontoret att i den tidigare och ännu inte beslutade avfallsutredningen, föreslås just att kommunerna ska ges möjlighet att förbereda avfall för återanvändning genom att sortera ut sådant avfall från annat avfall samt för att uppnå ökad materialåtervinning av förpackningar och tidningar. Samtidigt föreslås att det fysiska

ansvaret för insamling av detta avfall ska övergå från producenterna till kommunerna. Stadsledningskontoret noterar att de föreslagna etappmålen förutsätter att avfallsutredningens förslag går igenom om denna del av Naturvårdsverkets remiss ska realiseras.

Vidare lämnas förslag på att verksamheter ska upprätta avfallshanteringsplaner. Verksamheter definieras inte vidare i utredningsmaterialet. Stadsledningskontoret anser att i vilken mån ett sådant krav anses beröra kommunal verksamhet, så ska det kunna hanteras på kommuncentral nivå, i den kommunala avfallsplanen och i övriga styrdokument och inte av en enskild verksamhet såsom en skola, förskola eller äldreboendet. Ett så formulerat krav kan i arbetsinsats inte anses stå i proportion till ett förväntat utfall.

Stadsledningskontoret konstaterar att etappmålen inom avfallsområdet kommer att belasta kommunerna ekonomiskt. För Stockholms del anser kontoret dock att insatserna torde bli marginella ur kostnadssynpunkt och att dessa kommer att hanteras inom avfallsskollektivet.

Stadsledningskontoret har därför i sak inget att invända mot ambitionshöjningen i förslagen om efterbehandling av förorenade områden. Förorenad mark är ett hinder för enskilda, företag och inte minst staden, eftersom exploatering och utveckling försvåras och fördyras av nödvändiga marksaneringar. Dock kommer förslagen behöva stöd av både ny eller modifierad lagstiftning samt ökad finansiering för kunna nås. Några nya skarpa styr- eller finansieringsmedel föreslås inte tillsammans med etappmålet. Naturvårdsverket föreslår i stället att nya styrmedel i form av finansieringsmekanismer utreds vidare, däribland gemensam finansieringsform inom bransch och samfinansiering mellan privat och offentlig aktör.

Stadsledningskontoret vänder sig mot den del i utredningen där resonemang förs om att flytta nuvarande tillsynsansvar från kommunen till länsstyrelsen. Ett sådant förslag kan möjligen vara relevant i en mindre kommun, i Stockholm har dock kompetens och kunskap upparbetats som fungerar som stöd i stadens exploateringsarbete.

Statens finansiering inom området har legat på mellan 400- och 500 mnkr de senaste åren. Stadsledningskontoret konstaterar att de beräknade nivåerna för statlig finansiering av åtgärder mot markföroreningar behöver öka markant för att målen ska nås.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2014 att godkänna miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Katarina Luhr m.fl. (MP) och Åsa Wester m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stellan F Hamrin (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen anser att Naturvårdsverkets utredningar och förslag till åtgärder och styrmedel genomgående är mycket bra.

Miljöförvaltningen anser att de viktigaste styrmedlen för att minska mängden avfall och nå ett bättre resursutnyttjande av avfallet är

- lättillgängliga insamlingssystem
- ekonomisk lönsamhet att göra rätt och
- ett tydligt regelverk som styr hanteringen åt rätt håll.

Miljöförvaltningen anser att ansvaret för insamling av producentansvarsavfall (förpackningar) från hushåll bör ligga på kommunerna. Det ger kommunen större rådighet att utforma insamlingen på ett för kommuninnevånarna användarvänligt och konsekvent sätt.

Förvaltningen har nedanstående synpunkter på de olika delområdena.

Ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall

Naturvårdsverket föreslår följande etappmål:

År 2020 tas materialet i avfallet från hushåll och verksamheter till vara så långt som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

- *Minst 60 procent av avfallet från hushåll och motsvarande avfall från verksamheter förbereds för återanvändning eller materialåtervinns.*
- *Det är enkelt för hushåll och verksamheter att lämna produkter till återanvändning och avfall till förberedelse för återanvändning.*
- *Landsting och branscher med en betydande potential att bättre ta vara på materialet i avfallet har tagit fram branschspecifika avfallsmål.*

Miljöförvaltningen bedömer att Naturvårdsverkets mål på 60 % kan vara realistiskt.

Naturvårdsverket utgår från uppgiften om att 47 % av hushållsavfallet gick till materialåtervinning år 2010 varav 11 procent behandlades biologiskt.

För Stockholms del innebär målet en utmaning. Resultatet av den plockanalys som gjordes 2011 av hushållsavfall i Stockholm visar att 72 % av avfallet är återvinningsbart varav ca 40 % är biologiskt behandlingsbart och ca 32 procent utgörs av förpackningar och tidningar. Det finns därmed en stor potential till ökad återvinning. Andelen återvinningsbart avfall i soppsåsen har minskat med sex procentenheter sedan 2008 vilket tyder på en ökad total åter-vinningsgrad.

Med ”förberedelse för återanvändning” avses, enligt avfallsdirektivet, återvinningsförfarande som går ut på kontroll, rengöring eller reparation, genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan annan förbehandling.

Som förslag på åtgärd anges **lättillgängliga insamlingssystem** för förpackningar. Miljöförvaltningen menar att det behövs lättillgängliga insamlingssystem för alla avfallsfraktioner, alltså även för mat, elavfall, tidningar, textilier, grovavfall o.s.v. Det är svårt för människor att hålla reda på var olika avfallsslag ska lämnas och transportera sitt eget avfall till olika system. Ju fler fraktioner som ska sorteras ut desto svårare lär det bli för gemene man att förstå insamlingssystemen och orka göra rätt. Förvaltningen skulle gärna se tydligare krav på **fastighetsnära** insamlingssystem där detta är möjligt då ett sådant system synes vara det enda som för alla är lättillgängligt. Fastighetsnära insamling kommer dock inte vara möjligt på alla platser i ett befintligt bostadsbestånd vilket gör att det även i fortsättningen behöver kompletteras med andra system.

Naturvårdsverket föreslår en utveckling av den fysiska planeringen vilket miljöförvaltningen tycker är bra. Miljöförvaltningen vill se krav på framtida **bostadsområdets utformning** så att den möjliggör fastighetsnära insamling, d.v.s. att det finns utrymme inom fastigheten för att sortera avfallet på det sätt som möjliggör ett bra omhändertagande. I stadens avfallsplan anges att ” vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer ska avfallsfrågorna beaktas redan vid den inledande projekteringen”. Även delmålet ”områden i staden ska reserveras för avfallsrelaterad verksamhet” ligger, genom ökad tillgänglighet till avfallsanläggningar, i linje med ambitionen att återanvända eller förbereda för återanvändning. I detta sammanhang är det dock viktigt att säkerställa att alla kostnader för den fastighetsnära insamlingen, av sådant som omfattas av producentansvar, belastar producenterna och inte de boende.

Miljöförvaltningen stöder också Naturvårdsverkets förslag på **insamling i**

materialströmmar för metall och plast, d.v.s. att avfall av metall och plast kan läggas i samma fraktion som metallförpackningar respektive plastförpackningar. Detta skulle förenkla och öka förståelsen för insamlingssystemen.

Design för ökad återvinning och återanvändning tycker förvaltningen är ett bra krav. Miljöförvaltningen föreslår att ytterligare ett styrmedel att utreda för att nå detta mål - krav på företag som designar/producerar produkter att ta fram livscykelanalyser för sina produkter som visar hur produkten kan återanvändas och slutligen återvinnas. I detta sammanhang bör dock noteras att t.ex. utvecklingen av elektronik går mot allt mindre och kompaktare produkter – bra ur resurs- och transportsynpunkt men sannolikt står det i motsatsförhållande till möjligheten till återvinning av material.

Naturvårdsverket föreslår ökad insamling av förpackningar och tidningar från verksamheter. Miljöförvaltningen skulle därtill vilja lägga ökad insamling av matavfall från verksamheter

Miljöförvaltningen tycker Naturvårdsverkets förslag på **krav** på avfallshanteringsplaner hos verksamheter är bra. Krav på avfallshanteringsplaner skulle kunna införas i t.ex. egenkontrollförfordningen. Även kravet på godkännande av insamlingssystem är bra. Förvaltningen önskar dock lägga till att kravet på godkänt insamlingssystem inte bara ska gälla tidningar och förpackningar utan alla avfallsslag som omfattas av producentansvar t.ex. elavfall.

Förvaltningens bedömning är dock att en konsekvent och återkommande tillsyn, enligt dagens regelverk, över såväl verksamheter som avfallstransportörer också är en viktig aktivitet inom området.

Formuleringen att kommunen kan arbeta med förberedelse för återanvändning bör ändras till att kommunen ska göra det. Här torde i första hand inriktningen vara avfallsfraktioner som inte omfattas av producentansvar och en möjlig aktivitet för staden skulle kunna vara bytesstationer e.dyl. på återvinningscentralerna. Förvaltningen skulle också vilja se ett uttalat krav på utsortering av matavfall.

Minskat matavfall

Naturvårdsverket föreslår följande etappmål:

Matavfallet ska till år 2020 minska med minst 20 %, jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen. Inom primärproduktionen ska det finnas en handlingsplan för minskat produktionssvinn senast 2016.

Miljöförvaltningen tycker att Naturvårdsverkets förslag på vad som behöver göras för att mängden matavfall ska minska innehåller många bra åtgärder och styrmedel.

Förutom att minskning av matavfallet och –svinnet ska eftersträvas är det också önskvärt att nyttiggöra det avfall som ändå uppstår. I Stockholms avfallsplan anges att ”minst 40 procent av matavfallet ska samlas in separat för rötning med biogasutvinning”.

Miljöförvaltningen kan dock sakna **skarpare styrmedel** som ställer krav på verksamheterna. Kravet på avfallshanteringsplaner skulle kunna få gälla även för livsmedelssektorn.

Textil och textilavfall

Naturvårdsverket föreslår följande etappmål:

År 2020 är kretsloppen för textilier så långt som möjligt resurseffektiva och fria från farliga ämnen.

- *Senast år 2018 finns lättillgängliga insamlingssystem som säkrar att textilier i första hand återanvänds.*
- *År 2020 återanvänds 40 % av de textilier som satts på marknaden.*
- *År 2020 materialåtervinns 25 % av de textilier som satts på marknaden, i första hand till nya textilier.*

- *Senast 2020 underlättas kretsloppet för textilier av att särskilt farliga ämnen och andra ämnen med oönskade egenskaper inte förekommer i nyproducerade textilier.*

Miljöförvaltningen konstaterar att det största problemet i detta sammanhang är att produktionen av textil är enormt resurskrävande i form av vatten, energi och kemikalier, och dessutom utgör en risk för såväl människors hälsa som miljön. En ökad återanvändning/återvinning är därför eftersträvarnsvärd. Förvaltningen har inga synpunkter på de åtgärder och styrmedel som föreslås annat än att de är bra.

Miljöförvaltningen har svårt att bedöma om uppsatta mål är realistiska men tror, mot bakgrund av den idag mycket begränsade återanvändningen och materialåtervinningen av textilier, att målen blir en utmaning att uppnå.

Efterbehandling av förorenade områden

Naturvårdsverket föreslår följande etappmål:

- *Minst 25 % av områdena med mycket stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.*
- *Minst 15 % av områdena med stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.*
- *Användningen av annan teknik än schaktning följt av deponering, utan föregående behandling av massorna, har ökat år 2020.*

Naturvårdsverkets har i sina förslag till etappmål utgått från antalet **riskklassade objekt** och föreslår en procentsats av antalet **åtgärdade objekt/områden** som åtgärdats. Man har också angett en definition på vad som menas med åtgärdat (under uppföljning). För att bedömas som åtgärdat ska åtgärder ha genomförts som väsentligt minskar riskerna med det förorenade området.

Men att ett område är riskklassat betyder inte att det är förorenat, endast att det finns en risk att det är så.

I Stockholm har ett antal områden som tilldömts riskklass 1 eller 2 undersökts. Det har gällt strandnära områden som t ex Smedsudden där många vistas eller fastigheter med nedlagda kemptvättar m.m. I samtliga fall, utom ett, har resultatet av undersökningen visat att man inte behöver gå vidare med åtgärder om nuvarande markanvändning behålls. Endera på grund att föroreningarna legat djupt ned utan risk för exponering eller att det lakar ut i omgivningen eller att föroreningshalterna inte varit så höga att de utgjort någon risk. Enda undantaget har varit Vinterviken som var känd som förorenat område sedan tidigare.

Förvaltningen föreslår att **etappmålet ändras från åtgärdade till undersökta och vid behov åtgärdade**. Då kan etappmålet ställas avsevärt högre än 15-25 %.

För uppföljningen är det viktigt att även undersökta, riskklassade objekt räknas in även om de inte kräver åtgärder. De utgör ju inte något hot mot människors hälsa eller miljön.

Naturvårdsverkets förslag för att uppnå målen bör även inkludera **insatser för att öka undersökningstakten**. Att ge bidrag till undersökningar men även för att se över t.ex. fastighetsägarnas incitament för att undersöka sina riskklassade fastigheter är viktigt.

Ett sätt att lägga de största resurserna på de områden som faktiskt är förorenade och kan behöva undersökas noggrannare och eventuellt åtgärdas, är att tillåta att **statliga bidrag får användas för mer översiktliga undersökningar än MIFO fas 2** för en grupp av objekt med ett mindre krav på utredning av ansvarsfrågan. Dagens krav på ansvarsutredningar innan bidrag kan ges upplevs som ett hinder för översiktliga undersökningar. Med en förändrad tillämpning skulle t.ex. ett antal nedlagda verkstadsindustrier kunna undersökas i samma översiktliga undersökning. Om något av dessa objekt visar på föroreningar kan ansvarsfrågan utredas noggrannare och även noggrannare undersökningar och eventuella åtgärder genomföras för detta objekt. Resurserna skulle då styras dit där de gör mest nytta.

För de områden som kräver åtgärder så stöder förvaltningen förslaget till

teknikutveckling för att minska kostnaderna för efterbehandling men även en större acceptans för att lämna kvar resthalter som inte utgör någon risk för omgivningen eller återanvända lätt förorenade massor på lämplig plats i stället för deponering.

Miljöförvaltningen har goda erfarenheter av arbetet med platsspecifika riktvärden.

Miljöförvaltningen stöder också förslaget att kommunerna bör få tillgång till den nationella databasen för förorenade områden, den bör inkludera full tillgång till uppgifterna som finns i databasen.

Exponering för kadmium via livsmedel

Naturvårdsverket föreslår följande etappmål:

Senast år 2018 är styrmedel beslutade som minskar befolkningens exponering för kadmium via livsmedel

Miljöförvaltningen har inga synpunkter beträffande åtgärder och styrmedel när det gäller exponeringen av kadmium.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2014 att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall

Förslag till etappmål, att minst 60 procent av avfallet från hushåll och motsvarande avfall från verksamheter förbereds för återanvändning eller materialåtervinns.

Syftet är att få till stånd en samhällsförändring som innebär att vi blir bättre på att ta hand om resurserna i avfallet, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Målet styr mot att avfallet lyfts högre upp i EU:s avfallshierarki.

Förslag till åtgärder

Som förslag på åtgärd anges lättillgängliga insamlingssystem för förpackningar.

Trafikkontoret anser att det behövs lättillgängliga insamlingssystem även för andra avfallsfraktioner som för matavfall, el-avfall, tidningar, textilier o.s.v. Det måste vara lätt att göra rätt oavsett vilken avfallsström det gäller.

Kontoret stöder också Naturvårdsverkets förslag på insamling i materialströmmar. Detta skulle öka miljönyttan samt förenkla och öka förståelsen för insamlingssystemen.

Design för ökad återvinning och återanvändning, som innebär att produkter har lång hållbarhet, är reparerbara eller underlättar demontering för separation i olika materialslag, ser kontoret som ett bra krav.

Naturvårdsverket föreslår ökad insamling av förpackningar och tidningar från verksamheter.

Förslag till styrmedel

Naturvårdsverket föreslår en utveckling av den kommunala avfallshanteringen och den fysiska planeringen vilket kontoret tycker är bra. Trafikkontoret ser gärna krav på framtida bostäders utformning så att fastighetsnära utsortering och insamling möjliggörs samt att tydligare krav på att ytor och funktioner för avfallshantering måste avsättas tidigt i planeringsprocesserna likt andra ytor och infrastruktur.

Trafikkontoret anser att Naturvårdsverkets förslag på krav på avfallshanteringsplaner hos

verksamheter och godkännande av insamlingssystem är bra. Ett önskvärt tillägg är dock att kravet på godkänt insamlingssystem inte bara ska gälla tidningar och förpackningar utan alla avfallsslag som omfattas av producentansvar t.ex. även el-avfall.

Kontoret förordar även förslaget att höja återvinningsmålen i förordningarna om producentansvar för förpackningar och returpapper.

Trafikkontoret ser dock inte att Naturvårdsverket ska vara alltför specifik i fråga om vilka olika insamlingssystem kommunerna ska tillhandahålla, exempelvis för grovavfall i plast, så kallad kommunplast. Förutsättningarna för denna typ av insamling varierar stort mellan kommuner och det är även återvinningen av densamma som ska öka, alltså inte bara insamlingen. Idag betalar de flesta kommuner dyrt för denna fraktion eftersom den inte bedöms attraktiv för materialåtervinning av materialbolag och återvinningsaktörer.

Trafikkontoret anser generellt att förslag till styrmedel är bra, men att de i flera fall måste förtydligas avseende vem som förväntas göra vad d.v.s. vem tar initiativ och varifrån kommer resurser för olika insatser.

Minskat matavfall

Förslag till etappmål är att matavfallet ska till år 2020 minska med 20 procent jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen. Inom primärproduktionen ska det finnas en handlingsplan för minskat produktionssvinn senast 2016.

Naturvårdsverkets förslag på vad som behöver göras för att mängden matavfall ska minska innehåller många bra åtgärder och styrmedel. Ett mål som detta, som riktar in sig på matsvinnet är välkommet. Det är enligt trafikkontoret logiskt och pedagogiskt riktigt att kommunicera detta mål samtidigt med mål för ökad matavfallsinsamling, d.v.s. minska ditt onödiga matsvinn och spar pengar och miljö samtidigt som det matavfall som ändå uppkommer samlas in och behandlas på bästa möjliga sätt.

Utöver de kloka redovisade förslagen till åtgärder och styrmedel föreslår trafikkontoret att man även bör se över hur en förbättrad märkning av livsmedel avseende hållbarhet i öppnad förpackning kan komma till stånd. En konsekvent dylik märkning skulle troligen kunna hjälpa många att kunna/våga använda mer livsmedel i öppnade förpackningar hellre än att slänga det.

Trafikkontoret kan dock sakna skarpare styrmedel som ställer krav på verksamheterna. Det av naturvårdsverket föreslagna kravet på avfallshanteringsplaner skulle kunna få gälla även för livsmedelssektorn.

Textil och textilavfall

Förslag till etappmål år 2020 är att kretsloppen för textilier så långt som möjligt är resurseffektiva och fria från farliga ämnen.

Trafikkontoret anser att de föreslagna preciserade delmålen, åtgärderna och styrmedlen är bra, om än svårbedömda avseende exakta målnivåer. Kontoret anser att det är bra att de preciserade delmålen innehåller mål för såväl återbruk, fiberåtervinning och utfasning av farliga ämnen.

Den föreslagna kombinationen av styrmedel i form av producentansvar och information för ändrat konsumentbeteende är bra.

Kontoret anser vidare att det är av stor vikt att dra lärdomar av den insamling av förpackningar och tidningar som pågått länge i kommunerna både fastighetsnära och ute i offentlig miljö. Det finns i detta avseende även en hel del speciella förutsättningar för insamling i stadsmiljö där det många gånger är både dyrt, trångt och svårt att hitta lämpliga ytor och system.

Efterbehandling av förorenade områden

Naturvårdsverkets har i sina förslag till etappmål utgått från antalet riskklassade objekt och

föreslår en procentsats av antalet åtgärdade objekt/områden som åtgärdats. Man har också angett en definition på vad som menas med åtgärdat (under uppföljning). För att bedömas som åtgärdat ska åtgärder ha genomförts som väsentligt minskar riskerna med det förorenade området.

Trafikkontoret har inga synpunkter beträffande åtgärder och styrmedel när det gäller exponeringen av kadmium.

Förslag till etappmål, att det senast år 2018 finns styrmedel beslutade som minskar befolkningens exponering för kadmium via livsmedel.

Trafikkontoret anser att det är bra att naturvårdsverket påbörjar detta arbete dels för de uppenbara hälsoeffekterna, men även för att koppla till Naturvårdsverkets pågående arbete med att ta fram regelverk kring att öka återföringen av fosfor via kretsloppen för matavfall och avloppsfraktioner. I övrigt har kontoret inga synpunkter beträffande åtgärder och styrmedel när det gäller exponeringen av kadmium via livsmedel.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Katarina Luhr m.fl. (MP) och Åsa Wester m.fl. (S) enligt följande.

- Att lägga till nedanstående text till miljöförvaltningens tjänsteutlåtande
- Att godkänna och överlämna det reviderade utlåtandet som svar på remissen.
- Att omedelbart justera ärendet

Det bör finnas etappmål för minskat avfall generellt, inte bara matavfall. Naturvårdsverket har nyligen beslutat om ett nationellt program för förebyggande av avfall. Det bör backas upp av ett uttryckligt etappmål. Det ligger också i linje med EU:s avfallshierarki.

Det bör vidare finnas ett etappmål för minskad avfallsförbränning samt för att avfallsförbränningskapaciteten inte ökas. Summan av ett antal privata och lokala beslut kan vara en kraftig utbyggnad av avfallsförbränningskapacitet. Detta kan vara bra på kort sikt, men på längre sikt minskar det incitamenten att arbeta med avfallspolitiken högre upp i avfallshierarki, både här i Sverige och i de länder vars avfall vi kommer att behöva importera för att ta vara på förbränningskapacitet. Särskilt bör vi minska förbränningen av plast, matavfall och papper som inte återcirkulerats maximalt.

Särskilt uttalande gjordes av Stellan F Hamrin (V) enligt följande.

Vi tillstyrker förvaltningens förslag till beslut men anser utöver detta att delmålen i betydligt högre grad bör vara kvantitativa och att lagstiftning ska användas i de fall detta visar sig nödvändigt.